

DA LI BISTE RADILI ČETIRI DANA NEDELJNO? Ove zemlje uvode kraću radnu nedelju, Javor je to uradio u vreme SFRJ i svi su bili srećni

Ako biste danas pitali radnike žele li radnu nedelju od četiri dana, vrlo je verovatno da bi ih najveći broj odgovorio potvrdno. Priču o kraćoj radnoj nedelji aktuelna kriza je vratila u fokus, pa je sve više zemalja koje su počele i da je primenjuju, ali i analiziraju kao moguću praksu.

Rezultati su pokazali da su zaposleni postali produktivniji, jer su provodili manje vremena na društvenim mrežama i aktivnostima nevezanim za posao. Jedan anketirani zaposleni na Novom Zelandu je rekao da je prestao da gleda poruke koje mu je slala žena, jer je toliko bio skoncentrisan na posao. Mnoge kompanije tako su sebi postavile i pitanje: “Zašto ne plaćati rezultate rada, umesto dane provedene u kancelariji?”

Majkrosoft je nedavno testirao rad od četiri dana nedeljno, a rezultati su bili iznenađujući - produktivnost radnika je porasla za 40 odsto. Gotovo identične rezultate pokazale su i mnoge druge kompanije, ali i domaća iskustva koja datiraju nekoliko decenija unazad.

Skraćeno radno vreme dobro pamte radnici Javora iz Ivanjice, firme koja je u vreme SFRJ slovila za jednog od najvećih domaćih izvoznika u oblasti tekstilne industrije, osnovane davne 1948. godine. Osamdesetih su na platnom spisku imali 3.700 ljudi, godišnje su pravili više od 10 miliona

komada... I ne samo to, radili su ono što danas rade mnoge velike svetske kompanije - skratili radno vreme i pokazali da je to bio dobar izbor.

"Skratili su radni dan sa osam na šest sati i rezultati su bili neverovatni. Produktivnost je porasla za 30 odsto, smanjio se broj bolovanja... Bilo je manje odsustva, radnici su bili srećniji. Mi smo bili pioniri u tome", kaže za "Blic Biznis" predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata Srbije (ASNS) Ranka Savić.

Naša sagovornica sada tvrdi da vrlo ozbiljno ponovo treba početi razmišljati o takvoj praksi i dati čoveku duži period za nadgradnju, porodicu, društveni i kulturni život. Jer, kako tvrdi, više vremena za sebe, znači i veće zadovoljstvo, a to donosi i veću produktivnost na poslu

"Epidemija i iskustva po svetu pokazali su da kraća radna nedelje i četvorodnevno radno vreme ne znači da bi posao trpeo. Naprotiv, i praksa i istraživanja velikih kompanija pokazali su suprotno. Imamo najnovije primere i da su starački i gerontološki centri za dva sata skratili radno vreme, i da su produktivnost povećali za 38 odsto", kaže Savić.

Nebojša Matić, vlasnik Mikroelektronike pokušao je pre nekoliko godina nešto slično. Uveo je koncept da tokom jula i avgusta ne rade petkom, ali ideja ipak nije zaživela.

"Rešili smo da radimo po 10 sati, četiri dana u nedelji. To je trajalo oko tri godine, i iako sam ja i dalje glasao za tu opciju, zaposleni nisu bili radi da je prihvate. Oni su glasali da i dalje rade petkom", kaže Matić za "Blic Biznis".

S druge strane, u svetu je sve više zemalja koje aktuelnu krizu i posledice u kompanijama uspevaju da ublaže kraćom radnom nedeljom.

Novi Zeland planira da uvođenjem četvorodnevne radne nedelje pomogne oporavku turzima i privrede te zemlje.

Premijerka Novog Zelanda Jasinda Ardern označila je turistički sektor te zemlje, koji zapošljava 15 odsto stanovništva, kao deo ekonomije koji može imati izuzetnu korist od ljudi koji odmaraju tri dana nedeljno.

Ta ideja je podržana u Kanadi, gde je Džon Trugakos, vanredni profesor Menadžment Rotmans škole Univerziteta u Torontu, istakao da je sada "prilika da redizajniramo način na koji radimo stvari kako bi ih na duži rok poboljšali".

Trugakos je istraživao kako da radna mesta i ljudi budu zdraviji i produktivniji više od 12 godina, i rekao je da bi četvorodnevne radne nedelje mogle biti korisne.

Sindikati: RGZ pretvoren u pekaru umesto u kredibilan servis

Sindikati zaposlenih u Republičkom geodetskom zavodu saopštili su da je najavljena prevremena digitalizacija rada tog državnog organa "pokušaj da se opravda reformatorski laureat i umanji opšti utisak da je u uslovima vanrednog stanja i epidemije RGZ bio usko grlo". Ocenjuje se da današnji RGZ veoma slični pekari u kojoj se mogu kupiti razne vrste slatkiša, torti, kolača a hleba na žalost nema ili ga ima veoma retko", ocenjuje se u saopštenju sindikata.

U saopštenju koje potpisuju Granski sindikat "Nezavisnost" i Asocijacija slobodnih i nezavisnih sindikata navodi se da je tokom vanrednog stanja veliki deo poslova RGZ bio "blokiran zbog loše organizacije i nefunkcionisanja u kriznoj situaciji, i da je "otpočeo očekivani krah uspostavljenog sistema".

da putuje u susedne gradove bez ikakvog opravdanog razloga, direktor je sa instrukcijama za rad od kuće praktično blokirao svaki rad na rešavanju nagomilanih predmeta, koji su do nadzora Upravne inspekcije bili prikriiveni i stavljeni pod tepih", dodaje se u saopštenju.

"Pored nemogućnosti da se efikasno organizuje rad službi za katastar u kojima je veliki broj službenika prinuđen

Sindikati dodaju i da izveštaj Upravne inspekcije koji je napisan na više od 100 strana "ukazuje na višestruko kršenje propisa o radu i državnim službenicima", a da je, prema njihovim saznanjima, veoma malo učinjeno na otklanjanju uzroka tih nepravilnosti.

Takođe su pozvali nadležne državne institucije, uključujući i predsednika Republike, predsednicu Vlade i resorno Ministarstvo građevinarstva da na ove navode reaguju, uz ocenu da zaposleni imaju isti interes kao i vlasti, obzirom da "žele da uredi svoj i status institucije u kojoj rade".

"Našoj državi i građanima je potreban kredibilan RGZ koji će vršiti poverene poslove na evidenciji nepokretnosti, a ne virtuelan servis i sistem jeftinih elektronskih platformi koje osim mnoštva informacija ne pružaju nikakve garancije. Današnji RGZ veoma slični pekari u kojoj se mogu kupiti razne vrste slatkiša, torti, kolača a hleba na žalost nema ili ga ima veoma retko", ocenjuje se u saopštenju sindikata.

Po njihovim navodima, afirmacija digitalizacije pretvorila se u virtuelizaciju i zasipanje javnosti masom nepotrebnih i bulevarskih informacija koje su zastupljene na portalu RGZ.

RGZ je prethodno saopštio da je omogućio uvid i preuzimanje ažurnih podataka iz geodetsko-katastarskog informacionog sistema, odnosno digitalnih baza katastra nepokretnosti devet meseci pre propisanog roka.

Pre dve nedelje, sindikati zaposlenih u RGZ su uputili otvoreno pismo premijerki Srbije Ani Brnabić, u kom su naveli da su "filovani i ulepšani rezultati u 'reformama' iskorišćeni za dodatno zaduživanje kod međunarodnih institucija u iznosima koji su preko 60 miliona evra".

Skupština HORES-a 11. juna o tome kako hoteli da prežive

Direktor poslovnog Udruženja hotelsko-ugostiteljske privrede Srbije (HORES) Georgi Genov rekao je danas da je za 11. jun zakazana Skupština te asocijacije sa jedinom tačkom dnevnog reda, kako finansijski da preživi taj sektor, posle pandemije.

On je agenciji Beta rekao da je od 110 hotela u Beogradu do sada bilo otvoreno 35, ali da su skoro potpuno prazni, sa možda po jednim gostom i to ne u svima.

„U januaru i februaru ove godine zabeleženi su izuzetno dobri rezultati jer je poseta hotelima u Srbiji bila veća za 20 odsto, uprkos najavama pandemije i odredjenom broju otkazanih aranžmana, i poseta bi sigurno još rasla jer je rasla i u regionu“, rekao je Genov.

Dodao je da bi tom, najugroženijem sektoru sada dosta pomoglo da preživi da je država produžila pomoć u minimalcima za radnike za još bar tri meseca, što bi je koštalo oko deset miliona evra, a da će bez toga gradski hoteli biti prinuđeni da otpuste polovinu zaposlenih.

Prema rečima direktora hotela Radison kolekšen (Radison Collection) u Beogradu Aleksandra Vasilijevića očekuje se da hoteli imaju više posla od jeseni, a da su prognoze velikih svetskih lanaca da će se obim poslovanja u tom sektoru kao pre pandemije vratiti tek na proleće 2023. godine.

„Hoteli u Srbiji počće da posluju od jeseni za kada je Vlada Srbije najavila razvojne mere i niz promotivnih akcija“, ocenio je Vasilijević.

Dodao je da su dosadašnje mere za pomoć privredi radi otklanjanja posledica zdravstvene krize bile mere za preživljavanje.

Pred hotelijerima su, kako je rekao, teški dani, a hoteli koji nemaju rezerve teško će preživeti.

„Ko domaćinski posluje mora da ima rezerve. Mi ćemo te rezerve usmeriti u održanje likvidnosti i konkurisaćemo za kredit kod Fonda za razvoj jer je Vlada Srbije učinila ustupak ovom najpogodnijem sektoru i ublažila kriterijume za kredite“, rekao je Vasilijević.

Prema njegovim rečima gosti iz regiona počeli su da se raspituju za rezervacije, a oživljavanje hotelskog sektora dosta će zavisiti, ne samo od otvaranja granica, već i od brzine uspostavljanja avio-saobraćaja i povratka kongresnog turizma.

„I posle krize 2008. godine bila je slična situacija. Ne mogu svi da prežive. Prevarili su se oni koji su mislili da je otvaranje hotela posao decenije“, rekao je Vasilijević.

Istakao je da je HORES tražio od Vlade Srbije niz olakšica, među kojima je i da se ne plati angažovana snaga za električnu energiju za vreme kada hotel nije radio, ali da ne veruje da će to biti prihvaćeno, osim možda odloženo.

„Nastavićemo da insistiramo na smanjenju poreza na dodatu vrednost (PDV)“, rekao je Vasilijević.

Od COVID-19 obolela menadžerka u leskovačkoj fabrici „Aptiv pakard“, 70 osoba u izolaciji

Od 147 testiranih Leskovčana samo je jedan bio pozitivan na virus korona, pokazuju poslednji rezultati, a u pitanju je jedna od menadžerki britanske kompanije „Aptiv pakard“, saopštio je gradonačelnik Leskovača Goran Cvetanović.

On je u izjavi novinarima stanje u toj britanskoj kompaniji za proizvodnju elektroinstalacija uporedio sa onim koje je donedavno bilo u južnokorejskoj fabrici „Jura“.

„Sada situacija u ‘Aptivu’ pretila da postane kao što je bilo u ‘Juri’, gde smo taman stižali virus“, kazao Cvetanović i dodao da je zbog obolele menadžerke 70 radnika iz fabrike i van nje stavljeni u izolaciju.

Cvetanović je rekao da je ta menadžerka rekla da je zaražena virusom i da je u međuvremenu bila sa mnogo ljudi u kontaktu, kako u fabrici, tako i van nje.

„Eto šta neodgovornost jedne osobe može da donese. Mi smo bili spremni da kao lokalna samouprava Aptivu uručimo zahvalnicu za odgovorno ponašanje u vreme epidemije, ali evo šta se desilo“, nije krio ogorčenje Cvetanović.

Ovo je drugi slučaj oboljevanja od COVID-19 u „Aptiv pakardu“ od proglašenja epidemije u Srbiji.

Prvi slučaj zabeležen je početkom aprila meseca, a 30 osoba koje su bile u kontaktu sa obolelim je stavljeni u izolaciju.

Kompanija je odmah zatvorila fabriku na mesec dana, a radnici su primili mesečne zarade kao da su radili.

Prema navodima zaposlenih, menadžent „Aptiv pakarda“ je radnicima obezbedio sva zaštitna sredstva, računajući i vizire i naočari, a sredstva za dezinfekciju su bila dostupna „na svakom moraku“.

„Dok smo bili na plaćenom odsustvu u fabrici je radio SOS telefon na kome je svako od zaposlenih mogao da zatraži bilo koju vrstu pomoći“, navela je za agenciju Beta jedna od radnica.

Od početka epidemije u Leskovcu korona virusom su bile zaražene 464 osobe, a u Jablaničkom okrugu 639, prema poslednjim dostupnim podacima.

Jučerašnji dan bio je prvi dan od kada se vrši testiranje u Leskovcu bez pozitivnih slučajeva, budući da je svih 70 uzoraka uzetih briseva bilo negativno.

Takođe, prema juče saopštenim podacima, broj pacijenata u leskovačkoj kovid bolnici bio je 42, od kojih je troje iz „Jure“, što je u odnosu na pre nedelju dana smanjenje za više od 50 odsto.

Industrijska proizvodnja u aprilu potonula 16,6 odsto

Industrijska proizvodnja u Srbiji smanjena je u aprilu ove godine za 16,6 procenata u odnosu na isti mesec 2019, dok je u odnosu na prošlogodišnji prosek pala za 20,8 posto, objavio je Republički zavod za statistiku.

U periodu januar-april 2020, industrijska proizvodnja je zabeležila mali pad od 0,8 odsto u poređenju sa istim lanjskim periodom.

Samo u aprilu tekuće godine, prerađivačka industrija je potonula za 19,9 procenata, snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija je opalo za 9,9 a rudarstvo za 0,1 procenat u odnosu na isti meseca prošle godine.

Prema računici statistike, u aprilu je proizvodnja trajnih proizvoda za široku potrošnju pala za 57,4 posto, kapitalnih proizvoda za 42,7, intermedijarnih proizvoda, osim energije za 20,2 i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 16,5 procenata u poređenju sa istim mesecom 2019.

Istovremeno, rast je zabeležen u proizvodnji energije za 2,1 odsto.

Desezonirani indeks industrijske proizvodnje za april 2020. godine, u odnosu na prosek 2019. godine za industriju, ukupno pokazuje da je ostvaren pad od 18,2 procenta, a za prerađivačku industriju pad od 22,2 posto.

Prema desezoniranim podacima, aprilska industrijska proizvodnja je u odnosu na mart bila manja za 17 procenata, pri čemu je prerađivačka industrija zabeležila pad od 20,4 odsto.

Danas

Paket za nova radna mesta koji najavljuje predsednik Srbije Aleksandar Vučić neće zadržati srpske gastarbajtere

Veće zarade ključni razlog za povratak na rad u inostranstvu

Planovi vlasti da zadrže u zemlji naše sugrađane koji „trbuhom za kruhom“ odlaze na rad u inostranstvo, a koji su se sada vratili u Srbiju zbog pandemije korona virusa su unapred osuđeni na propast jer je mogućnost da oni nađu posao ovde znatno manja a plate koje mogu da zarade u razvijenijim zemljama Evrope znatno veće, smatra stručna javnost.

Iako su mnogi od naših radnika zaposlenih u inostranstvu ostali bez posla u zemljama u kojima borave zbog pandemije, te da su njihovi troškovi za smeštaj i hranu veći nego u Srbiji, jedini razlog njihovog povratka u zemlju je bila mogućnost jeftinijeg lečenja u slučaju potrebe u našoj zemlji.

Međutim, čim se granice ponovo otvore većina njih će se vratiti na rad u inostranstvo kako bi obezbedili

egzistenciju svojim porodicama.

Struka ne vidi adekvatan način kojim bi se kroz paket za nova radna mesta čije obelodanjivanje za desetak dana najavljuje predsednik Srbije Aleksandar Vučić, građevinski radnici, oni zaposleni u prerađivačkoj industriji, sektoru usluga i drugi mogli zadržati u zemlji, s obzirom da su zarade na zapadu znatno unosnije.

Ljubodrag Savić, profesor Ekonomskog fakulteta u Beogradu, kaže za Danas da je uglavnom reč o nekvalifikovanoj radnoj snazi koja je otišla jer nije mogla da nađe posao u Srbiji a dodatni motiv je taj što u inostranstvu mogu da ostvare znatno veće zarade nego kod kuće.

– Smatram da država nema dovoljno sredstava koja bi mogla da upotrebi da zadrži tu radnu snagu u Srbiji. Takođe postavlja se pitanje zbog čega bi država selektivno pomagala samo radnike koji su se vratili iz inostranstva a ne i one koji nisu napuštali Srbiju ali su bez posla. Što bi država povratniku pomagala da razvije posao u poljoprivredi primera radi a istovremeno ne bi

pomogla i druge poljoprivrednike. Jednostavno, odlazak radne snage u inostranstvo je stvar tržišnih odnosa i u to država ne bi trebalo da se meša na bilo koji način – navodi Savić.

Naš sagovornik ističe da su povratnici u Srbiju došli zbog „više sile“ to jest pojave pandemije korona virusa i da nisu ni imali želju da za stalno ostanu ovde.

– Zato očekujem da će se oni čim se steknu uslovi za to vratiti u zemlje iz kojih su došli, odnosno u kojima su na privremenom radu. Radnici sa naših prostora su veoma zanimljivi za zapadna tržišta jer kako to u Nemačkoj privrednici vole da kažu nemaju formalno obrazovanje ali umeju da dobro rade posao zbog koga su angažovani. Shodno tome, posla za njih će na zapadu biti i dalje a suma koju mogu zaraditi je veća nego u Srbiji što će ih motivisati na odlazak – navodi Savić.

Potpredsednik Građevinske komore Srbije Goran Rodić kaže za Danas da kada je reč o građevinskim radnicima iz Srbije u inostranstvo odlaze oni koji nemaju kvalifikacije.

– Visokokvalifikovani radnici u građevinskoj industriji i ovde mogu da zarade dobre plate u visini od 1.800 do 2.000 evra ali nekvalifikovani radnici imaju niska primanja te su prinuđeni da odlaze na rad u inostranstvo kako bi zaradili. Oni su sada u Srbiji zbog situacije sa korona virusom. S obzirom da je reč o sezonskim radnicima oni će čim se steknu uslovi ponovo pohrliti u zemlje iz kojih su došli na privremeni rad u njima – objašnjava Rodić.

Prema njegovim rečima, država ako želi da te ljude zadrži u zemlji, mora omogućiti više posla i bolju poziciju za domaću građevinsku operativu.

– To znači da država mora da daje domaćim građevinskim firmama da budu nosioci poslova koji se realizuju. Na taj način bi domaće građevinske firme zarađivale više, sticale reference da budu angažovane kao izvođači u inostranstvu, što se dobro plaća i imale mogućnost da zaposle veći broj radnika za koje bi mogle da izdvoje veće plate. Na taj način bi se građevinski radnici u većem broju odlučivali da ostanu u zemlji odakle su i da u njoj obezbeđuju svoju egzistenciju – konstatuje Rodić.

Ekonomista Milan R. Kovačević ističe da na odlazak ljudi iz Srbije na rad u inostranstvo ne utiče samo činjenica da tamo mogu više da zarade već i neuređen poslovni ambijent u našoj zemlji.

– Ako želi da razvije privredne aktivnosti i omogući veće zapošljavanje u zemlji, država mora da prestane sa besmislenim davanjem novca velikim kompanijama kroz subvencije koje ne proizvodi očekivane rezultate. Takođe trebalo bi da prestane sa politikom nerealnog rasta plata u javnom sektoru. Privatni sektor, naročito mala i srednja preduzeća ne bi trebalo sputavati kroz nametanje niza parafiskalnih nameta koji onemogućavaju normalno poslovanje. Sve su to faktori koji preovlađujuće deluju na odliv radne snage iz Srbije – smatra naš sagovornik.

Dalibor Arbutina na čelu JP "Nuklearni objekti Srbije" opstaje iako to preduzeće nema licence za sedam od deset objekata kojima upravlja

Punih pet godina v. d. direktora mimo zakona

Mimo zakona Dalibor Arbutina je na mestu vršioca dužnosti direktora JP „Nuklearni objekti Srbije“ punih pet godina i to nije jedino kršenje zakona jer ovo javno preduzeće nema licencu za čak sedam od 10 nuklearnih postrojenja kojima upravlja.

Kako se navodi u zvaničnom dokumentu u koji je Danas imao uvid, od deset objekata koliko ih je u nadležnosti JP NOS licencu imaju tri – spremište tečnog radioaktivnog otpada, sigurno skladište i jedan hangar.

Licencu nemaju dva reaktora, podzemni rezervoari, dva hangara, radijumski bunker i hidrometalurško postrojenje Gabrovnica kod Kalne.

Naime, prema Zakonu o zaštiti jonizujućih zračenja, usvojenom 2018, JP je bio u obavezi da pribavi licencu za svaku nuklearnu aktivnost pojedinačno, što znači da je ovo preduzeće moralo u roku od šest meseci od stupanja na snagu ovog zakona da podnese zahteve za pribavljanje licenci Direktoratu za radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbednost Srbije, ali to nije učinjeno.

Kako se navodi u dokumentu, rok za ovo istekao je juna prošle godine, ali do danas ovo javno preduzeće nije podnelo nijedan uredan zahtev kako bi nabavilo licence.

Operater nuklearnog postrojenja može da bude JP samo ako ima licence, kako se ističe, a kako u postrojenjima bez licenci ne postoje nikakve aktivnosti samim tim nema ni potrebe za učestvovanjem na radionicama i skupovima na kojima je primarna razmena iskustva.

Neposredovanje licenci očigledno nije uticalo na to da se na međunarodnim skupovima posvećenim nuklearnoj bezbednosti JP NOS proteklih godina pojavi sa najviše učesnika, više od svih ostalih institucija u zemlji.

Tako je prema podacima, u koje je Danas imao uvid, od 2014. do 2019. JP NOS imalo 286 nominacija za učešće na međunarodnim seminarima, 218 imao je Institut Vinča, 103 Klinički centar Srbije, svi ostali znatno manje. Ako se pogleda poimence, najviše učešća na inostranim seminarima, mahom u organizaciji Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE), imao je upravo v. d direktora JP NOS Dalibor Arbutina.

On je, gledajući sve zahteve iz ovog javnog preduzeća, imao čak 46 nominacija i otišao je na 22 obuke, na više od 15 obuka za poslednjih pet godina osim njega bilo je još četvoro njegovih kolega.

Na spisku onih koji su iz „Nuklearnih objekata“ dobili priliku za usavršavanje je ukupno 31 zaposleni, većina je išla na jednu do dve obuke, dok dve trećine firme u kojoj je 110 zaposlenih nije imala priliku za to.

Osim toga, prema navodima u ovom dokumentu, Dalibor Arbutina je tražio da se kod MAAE na obuku o nuklearnoj bezbednosti u Albuherkiju, u SAD, prijavi jedan njegov zaposleni.

Kada je Međunarodna agencija prihvatila tu nominaciju iz Srbije, Arbutina je naknadno poslao nominaciju za sebe.

MAAE je tako prihvatila njegovu nominaciju, ne i njegovog kolege, zbog čega je on odustao od puta, a Srbija je te godine ostala bez ijednog predstavnika na toj obuci.

JP NOS, odnosno posloводство ovog preduzeća je u nekoliko navrata, sudeći prema ovom dokumentu, prijavljivala svoje zaposlene na međunarodne obuke i seminare, mimo Direktorata, koji je jedini nadležan za komunikaciju sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, čiji je Srbija član od 2001. godine.

Srbija je zbog ponašanja učesnika međunarodnih seminara iz ovog preduzeća dobijala i pritužbe od MAAE, jer se na skupovima nisu pojavljivali.

U JP „Nuklearni objekti Srbije“ za Danas kažu da sve prijave za skupove koje organizuje i finansira Međunarodna agencija za atomsku energiju (MAAE) šalju uredno Direktoratu i da im je itekako stalo da inženjeri imaju priliku za usavršavanje i napredovanje jer to doprinosu jačanju sistema radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbednosti u JP NOS.

„Dalibor Arbutina se kao inženjer prijavljuje preko Direktorata za obuke koje organizuje i finansira MAAE na osnovu poziva za obuke koji su javno dostupni a za koje su potrebne određene kvalifikacije koje propisuje MAAE u svojim pozivima“, ističe se u odgovoru ovog JP našem listu.

Kako navode, diplomirani mašinski inženjer Dalibor Arbutina se do sada uredno prijavio na 46 obuka, a MAAE je odobrila i finansirala 22 obuke.

Na pitanje da li je tačno da se prijavio, a potom nije otišao na obuku u organizaciji MAAE u Albukerkiju, iz NOS-a kažu da su 2018. poslale dve prijave, a da je Agencija po svojim kriterijumima prihvatila jednu i to za Dalibora Arbutinu.

„Zbog neodložnih obaveza koje je imao u tom trenutku Dalibor Arbutina nije mogao da prihvati nominaciju. Naredne godine, 2019. JP je poslalo jednu prijavu za jednog inženjera preko Direktorata i MAAE je prihvatila tu nominaciju koja je uspešno realizovana“, napominje se u odgovoru.

U JP NOS za Danas tvrde i da poseduju licence i ovlašćenja za sva operativna postrojenja.

„Za postrojenja koja su prestala sa radom odlukom Vlade Republike Srbije, i koja idu u dekomisiju, NOS je započeo proces licenciranja u skladu sa novim Zakonom o radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbednosti. Dinamika licenciranja zavisi od podzakonskih akata, koja pojašnjavaju zahteve koji treba da budu ispunjeni tokom regulatornog procesa izdavanja licence“, ističe se u odgovoru JP „Nuklearni objekti Srbije“.

Većni v. d. status

Dnevni list Danas je o Daliboru Arbutini pisao u nekoliko navrata u poslednje tri godine. Prvi put u januaru 2017, kada je protiv njega podneto četiri tužbe za mobing i jedna krivična prijava. Osim toga, Arbutina je sada već šest godina v. d. direktora ovog preduzeća, od toga pet mimo zakona. Njemu je mandat vršioca dužnosti prema Zakonu o javnim preduzećima prestao posle dva šestomesečna mandata još u martu 2015.

Prvi, ispostaviće se neuspešan, konkurs za izbor direktora ovog preduzeća raspisan je još 2013, da bi februara 2017. Vlada ponovila postupak. Konkurs je, posle godinu i po dana mirovanja, pre dve godine reaktiviran i tada je javnost saznala i ko su kandidati za novog direktora, ali se od tada do danas ništa nije promenilo.

Karapandža: Najpovoljnije je bilo zadužiti se kod MMF

Ubedljivo je najpovoljnije bilo zadužiti se kod MMF, izjavio je u emisiji Dan uživo na N1 Raša Karapandža, profesor finansija na EBS biznis školi u Visbadenu.

“S tim što, kad se zadužujete na finansijskim tržištima, ne traže vam uslove, sem da se taj novac vrati u navedenom vremenskom intervalu. Kamata MMF je znatno povoljnija, ali je transparentnost uslov. Ja ne mogu da kažem da li je to razlog ili je nekompetentnost razlog, pa oni nisu znali da postoje povoljniji zajmovi”, kaže Karapandža.

Karapandža je stava da je jako teško proceniti kakav će efekat epidemija imati uopšte na svetsku ekonomiju.

“Nismo ovo imali poslednjih 100 godina, poslednji put je bilo 1918. godine, svet se dosta promenio. Mi već sada vidimo da je svet drugačiji, posledice su mnogo veće nego što se očekivalo, svako licitiranje sa brojevima je jako teško”, kaže Raša Karapandža za N1.

Kako je rekao, nije u potpunosti ispratio ekonomske mere u Srbiji.

“Ispratio sam neke, jedna od njih je bila 100 evra pomoći. Ja nemam ništa protiv da se taj novac da i penzionerima, ali oni su najmanje pogođeni epidemijom, jer njihovi prihodi nisu ni prestali. Mislim da mi vraćamo nešto što im je vlada uzela ranije, ali to treba tako i reći. Postoji veliki broj delatnosti koje su direktno pogođene epidemijom”, kaže on.

Govoreći o zaduživanju Srbije, kaže da je “ubedljivo najpovoljnije bilo zadužiti se kod MMF”.

“To svaki građanin može da proveri na sajtu MMF, gde je jasno iz opisa na tom sajtu da je kamata na dugove koju je MMF uveo 1,05 odsto. Postoje tu naravno neka ograničenja, jedno od njih je transparentnost. Mi smo se sad zadužili na preko tri procenta”, kaže Karapandža.

Prema njegovim rečima, kao i kod bilo kog kredita, najpovoljnije je zadužiti se pod najnižom kamatnom stopom.

“S tim što, kad se zadužujete na finansijskim tržištima, ne traže vam uslove, sem da se taj novac vrati u navedenom vremenskom intervalu. Kamata MMF je znatno povoljnija, ali je transparentnost uslov. Ja ne mogu da kažem da li je to razlog ili je nekompetentnost razlog, pa oni nisu znali da

postoje povoljniji zajmovi, ali ili su želeli netransparentnost novca ili nisu znali da postoji povoljniji zajam”, kaže on.

Kako je rekao, to se na kraju svodi na 200 miliona dolara novca koji građani moraju da vrate.

“Uštedeli bismo otprilike 200 miliona dolara na pet godina da smo uzeli od MMF. Vlada je uzela zajam od finansijskih tržišta na sedam godina, ovo o čemu sam ja pričao MMF nudi na pet. Zašto je sedam sada toliko bolje da bude 200 miliona dolara skuplje”, kaže on.

Govoreći o merama preduzetim za suzbijanje epidemije u Srbiji, kaže da misli da je najbitnije za ublažavanje posledica pandemije držanje pandemije pod kontrolom.

“Mi smo donekle postigli taj efekat da nismo završili u takvoj situaciji, ali posle imate mitinge, prerano otvaranje, a prestroge mere tokom karantina. Praktično sve zemlje u okruženju su uspešnije od nas, a nisu imale toliko stroge mere”, kaže on.

Prema njegovom mišljenju, priprema nije bila dobra.

“Mislim da je bilo poprilično jasno početkom februara, ako ne i krajem januara da epidemija postaje pandemija. Umesto da se pripremala, vlast se bavila predizbornom kampanjom”, kaže Karapandža.

Javni dug Srbije povećan uoči epidemije koronavirusa

Javni dug Srbije uvećan je 370 miliona evra u odnosu na kraj 2019. na 24,7 milijardi evra. Ovo povećanje odnosi se na period pre izbivanja pandemije i ekonomskog paketa Vlade Srbije od 5,1 milijardi evra koji će se finansirati novim zaduživanjem.

Parlamentarna budžetska kancelarija objavila je, kako prenosi Nova ekonomija, novu studiju Analiza javnog duga januar-mart 2020. Prema ovoj analizi, javni dug Srbije povećao se u odnosu na decembar 2019. godine za 370 miliona evra i sada iznosi 24,7 milijardi evra, odnosno 52,8 odsto BDP-a.

Značajan deo ovog povećanja (115 miliona evra) otpada na nepovoljne kursne razlike, dok ostatak predstavlja neto zaduživanje na domaćem tržištu u iznosu od 225 miliona evra.

Javni dug je dug države. Čine ga direktan dug koji nastaje zaduživanjem države (ugovaranjem kredita ili izdavanjem državnih HOV) i indirektna obaveza (po osnovu datih garancija).

Veći deo duga izražen je kroz dugoročne obveznice (12,8 mlrd evra), a manji kroz kredite uzete od međunarodnih institucija i stranih vlada (9,6 mlrd evra).

Direktni dug Republike (nastao zaduživanjem) na kraju marta 2020. godine iznosio je 22,8 mlrd evra. U odnosu na kraj 2019. povećao se za 380,9 mln evra (odnosno, ukoliko se izuzme nepovoljan uticaj promene deviznih kurseva, direktan dug je povećan za oko 264 mln evra).

Obaveze po osnovu uzetih kredita su povećane za 78,0 mln evra, pre svega usled povlačenja kredita od kineske Export Import banke.

Indirektne obaveze Republike (nastale izdavanjem garancija Republike) na kraju marta 2020. su iznosile 1,5 mlrd evra. U odnosu na kraj 2019. smanjene su za 16,4 mln evra, najviše zahvaljujući otplati kredita Puteva Srbije.

Analiza Parlamentarne budžetske kancelarije odnosi se na period uoči izbijanja pandemije i ekonomskog paketa vlade Srbije od 31.3.2020, koji predviđa dodatnu potrošnju od 5,1 milijardi evra (11 odsto BDP-a).

Kako je Vlada Srbije ranije najavila, ovaj paket će se finansirati zaduživanjem na domaćem i stranom finansijskom tržištu, protiv čega je bio Fiskalni savet.

Vlada Srbije je polovinom aprila izdala prvu seriju ovih obveznica u iznosu od 3 milijarde evra po kamatnoj stopi od 3,375 odsto. Prema predviđanju Fiskalnog saveta nakon novog zaduživanja i privredne kontrakcije zbog pandemije, javni dug će narasti na preko 60 odsto BDP-a.

KRIK: Država daje još 780.000 evra za elektronske dnevnik

Održavanje elektronskih dnevnika ove školske godine građane će koštati oko 780.000 evra, kažu iz Ministarstva prosvete za KRIK. Posao je dodeljen firmama koje su i uvele ove dnevnik u državne škole i to, kako je KRIK otkrio, na tenderu na kome je mogla da pobedi samo kompanija „Tesla“ sa kojom je ministar Mladen Šarčević ranije saradivao.

Uprkos problemima sa kojima su se roditelji i nastavnici u državnim školama sretali koristeći elektronske dnevnik, odnosno program “esDnevnik”, u decembru prošle godine Ministarstvo prosvete sklopilo je novi ugovor sa firmama koje su proizvele i održavaju ovaj program.

Reč je o konzorcijumu koji čine dve kompanije državnog “Telekoma Srbija” i hrvatska privatna firma “Tesla”, a koje su posao uvođenja elektronskih dnevnika dobile 2018. godine na problematičnom tenderu. On je sproveden tako da je mogla da pobedi samo firma “Tesla”, čiji je vlasnik nekadašnji poslovni partner ministra prosvete Mladena Šarčevića. Ovo je građane koštalo 1,6 miliona evra.

Ministarstvo se, saznaje KRIK, u decembru prošle godine obavezalo da plati još oko 800.000 evra za održavanje programa u tekućoj školskoj godini. Do sada je plaćeno nešto više od 300.000 evra, kažu iz ministarstva.

Potpisivanje ugovora bilo je neophodno kako bi sistem nastavio sa nesmetanim radom, navode iz ministarstva. Ugovor će verovatno nastaviti da se obnavlja i narednih godina, s obzirom na to da je firma "Tesla", koja je proizvela program, zadržala autorska prava nad njim, pa i ne postoji mogućnost da posao preuzme neka druga kompanija.

Uvođenje elektronskih dnevnika u državne škole od početka su pratili problemi.

Poslednji se javio prošle nedelje kada je roditeljima prilikom pristupa programu „esDnevnik“ izašlo obaveštenje da isprobaju novi napredni portal „eŠkola“. Jedna od stvari koja ih je iznenadila jeste što su informacije na sajtu ukazivale da će od decembra korišćenje ovog portala morati da se plaća.

Iz Ministarstva prosvete oglasili su se tek nakon javne reakcije nekih roditelja. Naveli su da je firma „Tesla“ samoinicijativno ubacila ovu opciju, kao i da nemaju ništa sa portalom „eŠkola“. Od „Tesle“ su odmah tražili da ukine mogućnost pristupa tom portalu, što se u međuvremenu i dogodilo.

Mnogi roditelji su, međutim, pre reakcije ministarstva uneli svoje podatke, zbog čega je reagovao i Poverenik za zaštitu podataka o ličnosti.

Milan Pavlović, jedan od zabrinutih roditelja, kaže da je, kada mu je iskočila opcija da se uloguje na novi sajt, iskoristio parametre za pristup „esDnevnik“-u.

“Pristupio sam podacima o svojoj deci koji su bili prikazani na sličan način kao u ‘esDnevniku’ samo mnogo detaljnije”, kaže Pavlović za KRIK. “Tek posle sam saznao da je u pitanju komercijalna usluga privatne kompanije, da nema veze sa školom i sa ministarstvom.”

Pavlović, inače pravnik, dodaje da je to naročito problematično jer je reč o ličnim podacima.

“Ministarstvo bi trebalo da garantuje da niko ne može da ima pristup njima, a pogotovo ne neka privatna kompanija u okviru nekog svog komercijalnog poduhvata”, navodi.

Zbog ovoga je reagovao i Poverenik za zaštitu podataka o ličnosti koji je pokrenuo kontrolu rada ministarstva. Kako za KRIK kažu iz kancelarije Poverenika, ministarstvu su uputili niz pitanja na koja čekaju odgovor.

Ovo nije prvi problem koji se javio uvođenjem elektronskih dnevnika. Već nekoliko puta se desilo da ni roditelji ni nastavnici ne mogu da pristupe sajtu. Jednu od ovih situacija ministarstvo je pravdalo hakerskim napadima na servere na kojima se program nalazi.

NovaS/direktno.rs

"Većina diploma vredi samo uz partijsku knjižicu"

Podaništvo danas u Srbiji preovladava jer je rentabilno, a visoko obrazovanje je najveći rasadnik poslušnika i podanika, ocenili su učesnici "Utiska nedelje", profesor Rudarsko-geološkog fakulteta i dopisni član SANU Vladica Cvetković, profesor Filozofskog fakulteta Miodrag Zec i reditelj Kokan Mladenović.

Govoreći o visokom obrazovanju kao rasadniku poslušnika, Cvetković je rekao da se studenti ne upisuju na fakultete da bi bili poslušnici, da ne rade to namerno, ali da je struktura visokog obrazovanja takva da "produktuje veliki broj poslušnika".

- Sve ljude koje doživljavate kao kalkulante ili kao neke koji su skloni da se odreknu nekog svog ja ili nekog integriteta da bi realizovali svoju diplomu, koji su danas uključeni u neku strukturu vlasti, svi dolaze iz visokog obrazovanja, ono je strukturirano tako da proizvodi veliku količinu bezvrednih diploma - rekao je on.

Većina tih diploma jedino mogu biti realizovane kroz partijsku knjižicu, napomenuo je Cvetković, dodajući da tu nije reč o falsifikovanim diplomama jer su to validne diplome i studijski programi koji su prošli akreditaciju, ali da se školuje veliki broj studenata koji se ne mogu zaposliti i prinuđeni su da to urade preko partijske knjižice.

- Obrazovanje je u srži svega, bez promene obrazovanja ne možemo na duže staze očekivati nikakav boljitak - istako je Cvetković.

Govoreći o podaništvu i vraćanju građanskog dostojanstva reditelj Kokan Mladenović je rekao da nam nedostaje građanske hrabrosti, koja podrazumeva ličnu inicijativu i borbu za slobodu.

- Jasni su mi ti jadni ljudi koji nemaju šta da jedu pa su poniženi i pristaju na neke nemoguće stvari, ali mi nisu jasni upravo ti obrazovni ljudi koji su recimo završili neke prestižne, svetske univerzitete na temu kriminalistike, odbrane, vojne akademije, koji sede u vojnim strukturama a školovani su da upravo uhapse one koje su im nadređeni - rekao je Mladenović.

- Nelogično je da neko pametan i sposoban ne pokuca na vrata Predsedništva i uhapsi predsednika Srbije kome treba da se sudi zbog flagrantnog kršenja zakonskih i ustavnih ovlašćenja koje ima - upitao je Mladenović napominjujući da je to za njega najstrašnije podaništvo. Profesor Miodrag Zec je rekao da je ovde opšta klimatska poruka da se ne isplati reći, a drugo stvorena je i klima da je podaništvo rendabilno i udobno.

- Sloboda je skupa stvar, dosta rizična i neizvesna - rekao je Zec.

Prema njegovom mišljenju neko protestuje zbog uverenja, a neko je podanik iz uverenja.

Profesor Cvetković je istakao da u društvu postoji i dublji društveni problem.

- Kada dekan jednog fakulteta kaže predsedniku da je najbolji student svih vremena, čak i da je najbolji student - koji je to model ponašanja za studente nego poslušništvo - napomenuo je on.

4,5 milijardi evra platićemo Kinezima samo za kamate?!

Aleksandar Vučić uzeo je kredit od svog brata Sija Đinpinga u iznosu od 7,35 milijardi evra. Krediti su na 20 godina. Godišnja kamata 220 miliona. Dakle, samo za kamate platićemo Kinezima 4,5 milijardi evra! Ukupno skoro 12 milijardi. Taj novac kojim Srbiju Kina kreditira vraćamo u potpunosti Kini kroz sporazume koje smo potpisali za projekte na kojima bez tendera angažujemo kineske firme. Naše firme dobijaju mrvice.

U isto vreme Hrvatska od EU dobija 7,36 milijardi evra bespovratne pomoći. Retoričko je pitanje ko je bolje prošao: Hrvatska ili Srbija...

Predsednik Srbije je 15. marta izjavio: "Evropska solidarnost ne postoji. To je bila bajka na papiru. Ja sam danas uputio posebno pismo jedinicima koji mogu da pomognu, a to je Kina..." i poručio medicinsku opremu iz Kine.

Srbija je tada za samo 20 dana platila 370 miliona evra za medicinsku opremu, a koliko je od toga plaćeno Kini i po kojim cenama, još uvek se ne zna. Javnost i dalje čeka na davno obećani predsednikov izveštaj naciji o troškovima nabavke medicinske opreme.

Međutim, ono što danas sigurno znamo jeste da predsednikova "bajka na papiru" u slučaju Hrvatske znači pomoć EU od 10 milijardi evra, od čega čak 7,36 milijardi evra bespovratnih sredstava.

Za razliku od Hrvatske, Srbija je pre samo mesec dana bila jedina zemlja koja je formalno odbila finansijsku pomoć EU za Balkan vrednu 750 miliona evra, a neposredno zatim Vučić je odbio i zajam MMF-a od 1,2 milijarde evra po povlašćenim uslovima, sa obrazloženjem da Srbija ima dovoljno para i planira da ostvari najveći rast BDP-a u Evropi.

Računica je jednostavna. Dok Hrvatska od EU dobija 7,36 milijardi evra bespovratnih sredstava, Srbija se kod kineskih državnih banaka zadužuje 7,35 milijardi evra sa prosečnom kamatom od 3%, što znači da ćemo Kini u narednih 20 godina svake godine samo na ime kamate plaćati najmanje 220 miliona evra. Da stvar bude još gora sa tih 7,35 milijardi plaćamo kineske firme kojima smo poslove dali bez tendera, pa su i cene za najmanje trećinu veće od realnih.

Mnogi bi rekli - koliko se isplati saradnja sa EU, a koliko sa Kinom, jasno se vidi. Šta povoljnije uticati na rast privrede, zaduženje od 7,35 milijardi sa kamatom od 3% ili poklon EU od 7,36 milijardi, jasno je svima osim Vučiću. Upućeniji bi rekli da je i te kako jasno i njemu. Ali je jasno i da transferi velikih suma novca sa računa u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, gde su pohranjivani prethodnih osam godina, na račune u Kini, mnogo košta.

Ali ne one na čijim su računima pare, već državu Srbiju.